

Тема

Особливості вивчення ступенів порівняння прикметників.

Завдання

Ти знатимеш, як утворюються ступені порівняння якісних прикметників.

Ти вмітимеш розпізнавати, розрізняти, утворювати і доречно вживати в мовленні прикметники вищого і найвищого ступенів порівняння.

Ти зможеш удосконалити культуру усного й писемного мовлення, розвинути уяву, збагатити кругозір.

*Багато є таємниць у
світі і одна з найбільших
з-поміж них – мова*

І. Вихованець

I. Актуалізуй опорні знання

1. Згадай

1. Загальне значення прикметника.
2. Морфологічні ознаки.
3. Синтактична роль.
4. Роль прикметників у мовленні.

2. Відшукай і досліди

Визнач прикметники, з'ясуй їхні розряди за значенням і синтаксичну роль.

1. Посаджу біля криниці червону калину. (С. Мордач).
2. Між корінням жебоніло кришталеве джерело. (Б. Дегтярьов).
3. Я дуже люблю народну українську мову, звучну, барвисту й таку м'яку. (Л. Толстой).
4. Листопадовий день, що заячий хвіст. (Нар. творчість).
5. У короткого розуму язик довгий. (Нар. творчість).
6. Порожній колосок вище всіх стоїть. (Нар. творчість).
7. Єдиний скарб у тебе - рідна мова. (П. Куліш).

3. Порівняй лексичне значення прикметників у словосполученні

Цікаве завдання

Цікавіше завдання

Найцікавіше завдання.

2. Відшукай і досліди

Визнач прикметники, з'ясуй їхні розряди за значенням і синтаксичну роль.

1. Посаджу біля криниці **червону** калину. (С. Мордач).
2. Між корінням жебоніло **кришталеве** джерело. (Б. Дегтярьов).
3. Я дуже люблю народну **українську** мову, **звучну**, **барвисту** й таку **м'яку**. (Л. Толстой).
4. **Листопадовий** день, що **заячий** хвіст. (Нар. творчість).
5. У **короткого** розуму язик **довгий**. (Нар. творчість).
6. **Порожній** колосок **вище** всіх стоїть. (Нар. творчість).
7. Єдиний скарб у тебе - **рідна** мова. (П. Куліш).

1. Опрацюй теоретичний матеріал про ступені порівняння якісних прикметників на с. 134-135

§42. Українська мова:
підручник для 6 кл.
Заболотний О.В.
Заболотний В.В.
К.: Генеза, 2014.

2. Знайди прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння (просту і складну форму)

1. Найбільше і найдорожче добро в кожного народу - це його мова. (Панас Мирний).
2. В народу немає скарбу більшого, як його мова. (Ю. Мушкетик).
3. Каша смачніша від балачок.
4. Як коротші кроки, то довше життя.
5. Що темніша ніч, то ясніші зорі.
6. Свій хліб більш ситний.
7. З усієї рідні мати найбільш рідна.
8. Тихший води, нижчий трави.
9. Добре ім'я - найкраще багатство.

Перевір себе

2. Знайди прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння (просту і складну форму)

1. **Найбільше** і **найдорожче** добро в кожного народу - це його мова. (Панас Мирний).
2. В народу немає скарбу **більшого**, як його мова. (Ю. Мушкетик).
3. Каша **смачніша** від балачок.
4. Як **коротші** кроки, то **довше** життя.
5. Що **темніша** ніч, то **ясніші** зорі.
6. Свій хліб **більш ситний**.
7. З усієї рідні мати **найбільш рідна**.
8. **Тихший** води, **нижчий** трави.
9. Добре ім'я - **найкраще** багатство.

Запам'ятай!

1. Не мають ступенів порівняння такі прикметники:

- 1) прикметники з абсолютною ознакою:
сліпий, босий, мертвий, німий, голий, невиліковний;
- 2) із суфіксами - еньк, -есеньк, -езн, -енн, -ущ:
тихенький, малесенький, величезний, здоровенний, злющий;
префіксами: пре-, за-, пра-, архі-:
предобрий, зависокий, прадавній, архіважливий;
- 3) прикметники, які переходять у розряд якісних: батьківський, ворожий;
- 4) складні якісні прикметники:
червонобокий, світло-зелений, яскраво-червоний, чорноокий.

2. З наведених прикметників випиши ті, що не утворюють ступенів порівняння. Свій вибір обґрунтуй.

Старезний, зеленавий, маленький, старуватий, охайний, свіжий, прекрасний, крутий, рідкуватий, малесенький, талановитий, пречудовий, пахучий, синій, далекий, здоровенний, рідний, сліпий, гарний.

Перевір себе

2. З наведених прикметників випиши ті, що не утворюють ступенів порівняння. Свій вибір обґрунтуй.

Старезний, зеленавий, маленький, старуватий, прекрасний, рідкуватий, малесенький, пречудовий, синій, здоровенний, сліпий.

III. Виконай практичні роботи, усвідомлюючи здобуті знання

1. Знайди прикметники вищого і найвищого ступенів порівняння. Поміркуй, яку міру ознаки кожен з них виражає.

1. Слово дорожче від золота.
2. Правда ясніша від сонця.
3. Найсмачніший хліб від свого мозоля.
4. Найдорожча пісня, якою мати колисала.
5. Свій хліб більш ситний.
6. З усіх скарбів найбільш цінними є молодість.
7. Добрий чоловік надійніший кам'яного мосту. (Нар. творчість).

2. Укажи прикметники вищого та найвищого ступенів. Поясни відмінність між простою та складеною формою ступенів порівняння.

1. Добрий сусід - найближча родина.
2. Ранок вечора мудріший.
3. Алмаз - найбільш міцний з усіх природних мінералів.
4. Суперечлива думка більш цікава.
5. Хто творить розумну і добру людину - найкращий майстер.
6. Найбільше багатство людей - їхній духовний скарб. (Нар. творчість)

Перевір себе

1. Знайди прикметники вищого і найвищого ступенів порівняння. Поміркуй, яку міру ознаки кожен з них виражає.

1. Слово **дорожче** від золота.
2. Правда **ясніша** від сонця.
3. **Найсмачніший** хліб від свого мозоля.
4. **Найдорожча** пісня, якою мати колисала.
5. Свій хліб **більш ситний**.
6. З усіх скарбів **найбільш цінними** є молодість.
7. Добрий чоловік **надійніший** кам'яного мосту. (Нар. творчість).

2. Укажи прикметники вищого та найвищого ступенів. Поясни відмінність між простою та складеною формою ступенів порівняння.

1. Добрий сусід - **найближча** родина.
2. Ранок вечора **мудріший**.
3. Алмаз - **найбільш міцний** з усіх природних мінералів.
4. Суперечлива думка **більш цікава**.
5. Хто творить розумну і добру людину - **найкращий** майстер.
6. **Найбільше** багатство людей - їхній духовний скарб. (Нар. творчість)

IV. Удоскональ загально-пізнавальні і творчі уміння з теми

1. З'ясуй ступінь порівняння прикметників у реченнях. Розбери за будовою слова.

1. Страшнішої немає сліпоти, як сліпота духовна, скам'яніла. (П. Воронько).
2. Для досягнення успіху вміння спілкуватися з людьми найбільш важливе (Д. Леббок).
3. Я дуже життям дорожу, за яке тільки совість дорожча. (А. Бортняк).
4. А для нас в усьому світі найдорожчі наші мами. (С. Олійник).
5. На колючих кущах ростуть найкращі квіти. (Нар. творчість).

2. Утвори всі можливі форми ступенів порівняння від прикметників:

гарний, хороший, високий

3. Спиши речення. Від поданих у дужках прикметників утвори вищий та найвищий ступені порівняння.

1. Людина (міцний) за кремінь і (слабий) за мушку.
2. Ранок (старий) за вечір, вечір (молодий) від дня.
3. Що ніч (темний), то день (видний).
4. Любов (сильний) смерть.
5. У друга вода (солодкий) від вражого меду.
6. Долі і (швидкий) конем не об'їдеш.
7. Перші кроки (тяжкий).

Перевір себе

1. З'ясуй ступінь порівняння прикметників у реченнях. Розбери за будовою

1. **Страшнішої** немає сліпоти, як сліпота духовна, скам'яніла. (П. Воронько).
2. Для досягнення успіху вміння спілкуватися з людьми **найбільш важливе** (Д. Леббок).
3. Я дуже життям дорожу, за яке тільки совість **дорожча**. (А. Бортняк).
4. А для нас в усьому світі **найдорожчі** наші мами. (С. Олійник).
5. На колючих кущах ростуть **найкращі** квіти. (Нар. творчість).
6. Краще своя хата гірша, ніж чужа **найкрасивіша**. (Нар. творчість).

2. Утвори всі можливі форми ступенів порівняння від прикметників:

гарний, кращий, найкращий;
хороший, ліпший, найліпший;
високий, вищий, найвищий.

3. Спиши речення. Від поданих у дужках прикметників утвори вищий та найвищий ступені порівняння.

1. Міцніша, слабша
2. Старший, молодший
3. Темніша, видніша
4. Сильніша
5. Солодша
6. Найшвидшим
7. Найтяжчі

4. Визнач прикметники найвищого ступеня порівняння. Поміркуй, які форми ступенів порівняння вживаються частіше у мовленні: прості чи складні?

У вітру - найспритніші
Веселі вихорці.
У сонця найясніші
Гарячі промінці.
Лиш райдуга у небі
Не вихваля синів —
Такі вони у неї,
Що не потрібно слів:
Аж сім найяскравіших,
Аж сім найвеселіших,
Аж сім найкрасивіших
На світі кольорів!
Т. Коломієць

Корисна порада

Культура

У мовленні краще користуватися простими формами ступенів порівняння. Складена форма вживається переважно в офіційно-діловому й науковому стилях мовлення.

Перевір себе

4. Визнач прикметники найвищого ступеня порівняння. Поміркуй, які форми ступенів порівняння вживаються частіше у мовленні: прості чи складні?

У вітру - **найспритніші**

Веселі вихорці.

У сонця **найясніші**

Гарячі промінці.

Лиш райдуга у небі

Не вихваля синів —

Такі вони у неї,

Що не потрібно слів:

Аж сім **найяскравіших**,

Аж сім **найвеселіших**,

Аж сім **найкрасивіших**

На світі кольорів!

Т. Коломієць

V. У твоїй творчій лабораторії

1. Подані сполучення слів уведи в прості речення, ускладнені однорідними членами, звертаннями, вставними словами.

Немає нічого кращого, як жити в гармонії з природою.
Дніпро ширший за Десну.
Берізка стрункіша за сосну.

Довідка

Прикметники вищого ступеня в реченнях уживаються з прийменниками від, за або сполучниками ніж, як.
Прикметники вищого ступеня узгоджуються в роді, числі та відмінку з іменниками (займенниками).

2. Доповни синонімічний ряд прикметників найвищого ступеня порівняння що виражають красу й багатство української мови.

Українська мова - наймилозвучніша, ...

VI. Умій творчо використовувати набуті знання.

1. Знайди помилку, закреслити "зайве" слово.

1. Щонайдальший, кращий, багатіший, більш вдалий, багатший.
2. Старший, старіший, менш мокріший, більш віддалений, найбільш здібний.

2. Запиши всі прикметники найвищого ступеня порівняння у два стовпчики: у I - з позитивним забарвленням, у II - з негативним.

Найогидніші очі порожні,
Найгрізніше мовчить гроза,
Найнікчемніші люди вельможні,
Найпідліша брехлива сльоза.
Найпрекрасніша мати - щаслива,
Найсолодші кохані вуста,
Найчистіша душа незрадлива,
Найскладніша людина проста.
Але правда в брехні не розмішуй,
Не ганьби все підряд без пуття,
Бо на світі той наймудріший,
Хто найбільше любить життя

В. Симоненко

Перевір себе

1. Знайди помилку, закреслити "зайве" слово.

1. Щонайдальший, кращий, багатіший, більш вдалий, багатший.
2. Старший, старіший, менш мокріший, більш віддалений, найбільш здібний.

2. Запиши всі прикметники найвищого ступеня порівняння у два стовпчики: у I - з позитивним забарвленням, у II - з негативним.

Найпрекрасніша
Найсолодші
Найчистіша
Наймудріший

Найогидніші
Найгрізніше
Найнікчемніші
Найпідліша
Найскладніша

3. Знайти продовження народних висловів

1. Із двох однаково розумних той спритніший, ...

2. Ранок вечора мудріший...

3. Немає гіршої покути, ...

4. Близька соломка рідніша від...

5. Тихший води, ...

6. І найбільші люди мали...

7. Солодший за все...

... плід праці.

... хто вживає рідне слово.

... а трава за соломку смачніша.

... найменшу колиску.

... далекого сінця.

... нижчий трави.

... як в ріднім краї носить пута.

Перевір себе

3. Знайти продовження народних висловів

1. Із двох однаково розумних той спритніший, ...

... хто вживає рідне слово.

2. Ранок вечора мудріший...

... а трава за соломку смачніша.

3. Немає гіршої покути, ...

... як в ріднім краї носить пута.

4. Близька соломка рідніша від...

... далекого сінця.

5. Тихший води, ...

... нижчий трави.

6. І найбільші люди мали...

... найменшу колиску.

7. Солодший за все...

... плід праці.

VII. Завдання додому: опрацювати §42

Впр. 355 (відредагувати речення)

VIII Самооцінка. Продовж речення.

1. Під час вивчення теми я дізнався...
2. Найлегшим під час опрацювання матеріалу для мене було...
3. Я зможу...
4. Свої знання з теми я оцінюю на...
5. Варто попрацювати над...

Ти гарний учень

Дякую за співпрацю!
Бажаю успіхів!

